

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
σε συνεργασία με το**

**ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Επικοινωνιών
με τίτλο : «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»**

**Το portfolio ως εναλλακτικός τρόπος αξιολόγησης μαθητών με
διαταραχή αυτιστικού φάσματος (ΔΑΦ)**

**The portfolio as an alternative way of assessing students with autism
spectrum disorder (ASD)**

Της Αναστασίας Εμμανουηλίδου

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται
στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τ.Ε.Φ.-Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο
Πληροφορικής και Επικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της
ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

1^{ος} Επιβλέπων: Διονύσιος Λουκέρης

2^{ος} Επιβλέπων: Χριστίνα Συριοπούλου

3^{ος} Επιβλέπων: Αθανάσιος Βέρδης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι πρόσφατες ερευνητικές μελέτες στο πεδίο, αναδεικνύουν τη σημασία της αποτελεσματικής αξιολόγησης στη σύγχρονη παιδαγωγική και εκπαίδευση των μαθητών με ή χωρίς εκπαιδευτικές ανάγκες ή αναπηρίες. Η αξιολόγηση σήμερα, αποτελεί βασικό εκπαιδευτικό εργαλείο το οποίο παρέχει ανατροφοδότηση όχι μόνο στους εκπαιδευτικούς αλλά και στους ίδιους τους μαθητές, υποστηρίζοντας τη βελτίωση των γνωστικών και κοινωνικοσυναισθηματικών τους δεξιοτήτων.

Η αξιολόγηση στοχεύει στην παροχή χρήσιμων πληροφοριών γύρω από τη βελτίωση και την πρόοδο των μαθητών, υποστηρίζοντας ποικιλοτρόπως το έργο των εκπαιδευτικών, καθώς επιτρέπει εκτός των άλλων και τον έλεγχο τις εκπλήρωσης των διδακτικών στόχων, δίνοντας τη δυνατότητα να επαναπροσδιορίσουν τις διδακτικές με μαθησιακές μεθόδους που αξιοποιούν εντός της διδασκαλίας. Ωστόσο, η παραδοσιακού τύπου αξιολόγηση φαίνεται να μην υποστηρίζει την ενεργοποίηση και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, καθώς περιορίζεται στην απλή βαθμολογία αναφορικά με τη βελτίωση των γνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών, χωρίς να λαμβάνει υπόψη και να αξιολογεί παράλληλα την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού έργου και των μεθόδων που αξιοποιούνται βάση των αναγκών του κάθε μαθητή.

Τα σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα, συμφωνούν στην ανάγκη μετατόπισης της προσοχής από την «βαθμοθηρία» προς την ουσιαστική μάθηση κατά την οποία λαμβάνεται υπόψη η γενικότερη βελτίωση και ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών, με έμφαση στη βιωματική και εμπειρική μάθηση. Συνεπώς, θεωρείται αναγκαία η υιοθέτηση ενός μοντέλου διδασκαλίας το οποίο προωθεί την ενεργή μάθηση των μαθητών μέσα στο σχολικό πλαίσιο, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να εμπλακούν σε ομαδικές και συνεργατικές δραστηριότητες που θα βοηθήσουν όχι μόνο στην κατάκτηση νέων γνώσεων, αλλά και στην γενικότερη κοινωνικοσυναισθηματική τους ανάπτυξη. Στόχο, λοιπόν, αποτελεί η αξιολόγηση των μαθητών μέσα από δραστηριότητες όπου ενθαρρύνεται η συμμετοχή τους. Επιπρόσθετα, είναι απαραίτητο η αξιολόγηση να λειτουργεί υποστηρικτικά προς το μαθητή και όχι τιμωρητικά, βάσει των δυνατοτήτων και των αναγκών κάθε μαθητή, γεγονός που δεν μπορεί να διασφαλιστεί από την αξιοποίηση παραδοσιακών μοντέλων αξιολόγησης.

Ως εκ τούτου, κρίνεται επιτακτική η ανάγκη υιοθέτησης εναλλακτικών μορφών αξιολόγησης με σκοπό την ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης των μαθητών και την ανάδειξη των ταλέντων τους. Ιδιαίτερα, οι μαθητές με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες είναι απαραίτητο να εκτεθούν σε μορφές αυθεντικής διδασκαλίας, όπου θα τους δίνεται η δυνατότητα να εκφραστούν και να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους μέσα από την εμπλοκή τους με βιωματικές δραστηριότητες (Βαρσαμίδου & Ρέες, 2007). Αυτού του είδους η διδασκαλία οδηγεί

αυτόματα προς την αυθεντική αξιολόγηση, μέσα από την αξιοποίηση εναλλακτικών εργαλείων, όπως επί παραδείγματι ο φάκελος εργασιών του μαθητή γνωστός και ως «portfolio assessment». Η μέθοδος αυτή επιτρέπει στο μαθητή να εμπλακεί ενεργά στη διαδικασία της αξιολόγησης, παρατηρώντας το βαθμό βελτίωσης των γνώσεων και δεξιοτήτων του, ενώ παράλληλα τον βοηθά να αντιληφθεί τα «δυνατά» του σημεία και να θέσει ο ίδιος του στόχους που επιθυμεί να πετύχει. Του δίνει τη δυνατότητα να ανακαλύψει τις ανάγκες αλλά και τις δυνατότητές του, αναπτύσσοντας την αυτοπεποίθησή του και την εκτίμηση προς τον εαυτό του.

Η αξιοποίηση του φακέλου μαθητή, φαίνεται να λειτουργεί αποτελεσματικά σε μαθητές με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές, όπως ο αυτισμός, καθώς έρευνες διαπιστώνουν ότι ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικού - παιδιού, αλλά και εκπαιδευτικού – οικογένειας, επηρεάζοντας θετικά την ενεργό συμμετοχή και επιθυμία του μαθητή για εμπλοκή στη μαθησιακή διαδικασία. Άλλωστε, τα παιδιά με διαταραχή αυτιστικού φάσματος, έχουν την ανάγκη μιας άλλου είδους διδασκαλίας και αξιολόγησης, ώστε να ενεργοποιηθούν και να αποκτήσουν θετική στάση προς τη μάθηση.

Σκοπός της παρούσας βιβλιογραφικής μελέτης αποτελεί η διερεύνηση των αποτελεσμάτων από την υιοθέτηση αυτού του τύπου αξιολόγησης σε μαθητές με διαταραχή αυτιστικού φάσματος και κατά πόσο μπορεί να υποστηρίξει τη γενικότερη ανάπτυξη και βελτίωση των δεξιοτήτων τους.

Συγκεκριμένα, στα πρώτα κεφαλαία επιχειρείται η παρουσίαση του θεωρητικού μέρους ενώ στη συνέχεια παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα των ανασκοπημένων ερευνών.

Λέξεις κλειδιά: Αξιολόγηση, φάκελος μαθητή (Portfolio), διαταραχή αυτιστικού φάσματος, εκπαίδευση.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Ανδρεαδάκης, Ν. (2006). *Η Αξιολόγηση βάσει φακέλου*. Αθήνα: Πανεπιστημιακές σημειώσεις.
- Αρβανίτης, Ν. (2007). Ο Φάκελος υλικού (portfolio) ως μέσο εναλλακτικής και αυθεντικής παιδαγωγικής αξιολόγησης του μαθητή. *Επιστημονικό Βήμα*, 6, 168-179.
- Βαλσαμάκη- Ράλλη, Η. (1979). *Εξέταση και βαθμολογία του μαθητή*. Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
- Βαρσαμίδου, Α. & Ρές, Γ. (2007). Αυθεντική αξιολόγηση/ αξιολόγηση βάσει φακέλου: Μια δυναμική & ευέλικτη αξιολογική πρόταση στην υποχρεωτική εκπαίδευση. 2^ο Εκπαιδευτικό Συνέδριο Γλώσσα, Σκέψη και Πράξη στην Εκπαίδευση, 19-21 Οκτωβρίου 2007, Ιωάννινα.
- Γαλάνης, Π. (2015). *Διαταραχή του αυτιστικού: εφαρμόζοντας τις αρχές της διαφοροποίησης στα πλαίσια της ειδικής αγωγής*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων.
- Γενά, Α. & Γαλάνης, Π. (2006). Εφαρμογές της ανάλυσης της συμπεριφοράς στην αξιολόγηση και αντιμετώπιση του αυτισμού. *Εγκέφαλος*.
- Γεωργούσης, Π. (1999). *Η Μέτρηση και η Αξιολόγηση της Επίδοσης των Μαθητών*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Γκιοβρέκη, Θ., & Θεμελή, Ι. (2016). *Η αξιολόγηση της σχολικής επίδοσης των μαθητών: πώς αξιολογούν οι εκπαιδευτικοί τους μαθητές*. Αλεξανδρούπολη: Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.
- Γκουνέλα, Ε. (2006). *Αυτισμός, Αίνιγμα και πραγματικότητα : από τη θεωρητική εικόνα- αντιμετώπιση- αποκατάσταση*. Αθήνα : Γλάρος.
- Δαρβούδης, Α. (2004). Κατ' οίκον εργασίες και μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*. 138, 60-79.
- Δημητρόπουλος, Ε. (2003). *Εκπαιδευτική αξιολόγηση: η αξιολόγηση του μαθητή*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Δημητρόπουλος, Ε. (1989). *Εκπαιδευτική Αξιολόγηση-Η αξιολόγηση του μαθητή*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.). Υπουργική Απόφαση 21072α/Γ2/2003 - ΦΕΚ 303/Β/13-3-2003. Ανακτήθηκε από: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/protobathmiaekpaideuse/upourgike-apophase-21072a-g2-2003.html>.

- Ελληνική Εταιρία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων.(2004). *Τι είναι ο αυτισμός: Συχνότητα εμφάνισης*. Αθήνα. Διάθεσιμο στο: <https://www.autismgreece.gr/ti-einai-o-aftismos/briefgr.html>.
- Ζαβλανός, Μ. (2003). *Διδακτική και Αξιολόγηση*. Αθήνα: Σταμούλη.
- Ηλιοπούλου Κ. & Ρουσουλιώτη, Θ. (2019). *Στάσεις και απόψεις εκπαιδευτικών για την εναλλακτική αξιολόγηση στη διδασκαλία της γλώσσας: πορίσματα έρευνας*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο.
- Ηλιοπούλου, Κ. & Ρουσουλιώτη, Θ. (2017). Εναλλακτική αξιολόγηση. Στο, *Διαδρομές στη διδασκαλία της νέας ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας*. Ανακτήθηκε από <http://diadromes.greeklanguage.gr/course/view.php?id=15>.
- Ημέλλου, Ό. (2011). Διαφυλικές διαφορές στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών γενικής εκπαίδευσης απέναντι στην ένταξη και ισότιμη συνεκπαίδευση μαθητών με δυσκολίες μάθησης στο γενικό σχολείο. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 167, 18-35.
- Κασσωτάκης, Μ. (2003). *Η αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών: Μέσα, μέθοδοι, προβλήματα, προοπτικές*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Κασσωτάκης, Μ. (1999). *Η Αξιολόγηση της επιδόσεως των μαθητών. Μέσα, μέθοδοι, προβλήματα, προοπτικές*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Κουλουμπαρίτση, Α. & Ματσαγγούρας, Η. (2004). Φάκελος εργασιών του μαθητή (Portfolio): Η αυθεντική αξιολόγηση στη διαθεματική διδασκαλία. Στο Π. Αγγελίδης και Γ. Μαυροειδής (επιμ.), *Εκπαιδευτικές Καινοτομίες για το Σχολείο του Μέλλοντος*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Κουτσοκλένης, Α., Θεοδωρίδου, Ζ., & Ευαγγελίου, Α. (2014). Το φαινόμενο της βέλτιστης έκβασης στις διαταραχές στο φάσμα του αυτισμού. *Παιδιατρική*, 77 (4), 296-302.
- Κωνσταντίνου, Χ. (2018). *Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή ως Παιδαγωγική λογική και σχολική πρακτική*. Αθήνα: Gutenberg.
- Κωνσταντίνου, Χ., & Κωνσταντίνου, Ι. (2017). *Η Αξιολόγηση στην Εκπαίδευση: Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, του εκπαιδευτικού και του μαθητή ως θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Gutenberg.
- Λουκέρης, Δ., Κανιά, Α., Τράκα, Β., & Τζούρα, Γ. (2017). Εναλλακτικοί τρόποι αξιολόγησης του μαθητή στο νηπιαγωγείο: Μελέτη περίπτωσης μαθητή με αυτισμό. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 1, 570–582, <https://doi.org/10.12681/edusc.1772>.
- Λουκέρης, Δ., Μαντάς, Π., & Μέλλα, Α. (2010). Το χαρτοφυλάκιο επιδόσεων και δραστηριοτήτων του μαθητή (portfolio) ως εναλλακτικός τρόπος αξιολόγησής του. *Μέντορας*, 12, 77-86.
- Μάνος, Κ. (1993). Η τεχνική της επιστημονικής στατιστικής θεμελίωσης της αξιολόγησης της σχολικής επίδοσης. Στο Στ. Χιωτάκης (Επιμ.), *Η αμφισβήτηση των εξετάσεων και των βαθμών στο σχολείο*. Αθήνα: Γρηγόρης.

- Μανωλάκος, Π. (2010). Η Αξιολόγηση του μαθητή. *Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική*, 1, 1-8.
- Ματσαγγούρας, Η. (1996). *Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας. Στρατηγικές της διδασκαλίας: από την πληροφόρηση στην κριτική σκέψη*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μαυροπούλου, Σ. (2008). *Διδακτικές εφαρμογές για την ένταξη ατόμων με αυτισμό στο γενικό σχολείο και σε χώρους εργασίας. Εκπαιδευτικές εφαρμογές για την ένταξη μαθητών με αυτισμό στη γενική εκπαίδευση και σε επαγγελματικά περιβάλλοντα*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Μονεμβασιώτη, Κ. Μ. (2018). *Η αριστεία ως κίνητρο στην εκπαίδευση: Απόψεις μαθητών δημοτικού σχολείου Νομού Ιωαννίνων*. Διπλωματική εργασία. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- Μπίκος, Γ. Δ. (2018). Οι σύγχρονες τάσεις στη θεωρία και στις εφαρμοζόμενες πρακτικές της σχολικής αξιολόγησης της προόδου των μαθητών. *Παιδαγωγική επιθεώρηση*, 66. Ανάκτηση από <https://ojs.lib.uom.gr/index.php/paidagogiki/article/view/9627>.
- Μπρούζος, Α. (2004). *Προσωποκεντρική Συμβουλευτική: Θεωρία, Έρευνα και Εφαρμογές*. Αθήνα: Τυπωθήτω - Γιώργος Δαρδανός.
- Παπαναστασίου, Ε. (2013). *Η αξιολόγηση των μαθητών στο δημοτικό σχολείο με τη χρήση του Portfolio*. Διπλωματική εργασία. Βόλος: πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Παρούτσας, Δ. Κ. (2011). *Ο Φάκελος Εργασιών Μαθητή ως μέσο αυθεντικής αξιολόγησης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Περσίδου, Α. (2010). *Ο ειδικός παιδαγωγός στο πλαίσιο της εφαρμογής της ένταξης: Διερεύνηση της συμβουλευτικής διάστασης του ρόλου του*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο.
- Πετροπούλου, Ο., Κασιμάτη, Κ., & Ρετάλης, Σ. (2015). *Σύγχρονες μορφές εκπαιδευτικής αξιολόγησης με αξιοποίηση εκπαιδευτικών τεχνολογιών*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Πολυχρονοπούλου, Σ. (2004). Από τη ζωή του σχολείου στην παραγωγική διαδικασία και στην αυτόνομη διαβίωση: Κριτήρια ομαλής μετάβασης. *Επιστήμη και Παιδαγωγία*, 4, 1-12.
- Πόρποδας, Κ. (2003). *Διαγνωστική Αξιολόγηση και Αντιμετώπιση Μαθησιακών Δυσκολιών στο Δημοτικό (Ανάγνωση, Ορθογραφία, Δυσλεξία, Μαθηματικά)*. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών.
- Round, L. (2014). *Πώς μαθαίνουν τα παιδιά. Από τις θεωρίες μάθησης στην παιδαγωγική πράξη, απλά και κατανοητά*. Αθήνα: Πατάκη.
- Ρεκαλίδου, Γ. (2016). *Η Αξιολόγηση στην τάξη του Νηπιαγωγείου. Τι, γιατί και πώς;* Αθήνα: Gutenberg.
- Ρέλλος, Ν. (2003). *Έλεγχος Μάθησης: Αξιολόγηση Μαθητικής Επίδοσης*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

- Ριζικιανός, Γ. (2005). *Αξιολόγηση. Θεωρητική Προσέγγιση και Πρακτική Εφαρμογή στην Ειδική Αγωγή*. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.
- Robertson, S. (2003). Συγκρούσεις επανεδαφισμού, ο χώρος, η κλίμακα και οι εκπαιδευτικοί ως επαγγελματική ομάδα. Στο Κλαδικό Ινστιτούτο Ι.Ν.Ε./Γ.Σ.Ε.Ε.: *Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και εκπαιδευτικοί*. Αθήνα: Ι.Ν.Ε./Γ.Σ.Ε.Ε.
- Σαιπά, Τ. (2013) *Το portfolio ως μέσο αξιολόγησης της σχεδιαστικής ικανότητας παιδιών προσχολικής ηλικίας*. Διπλωματική Εργασία. Βόλος: πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Σαΐτη, Α. (2008). *Εκπαιδευτική αξιολόγηση. Παιδαγωγική εμιμόρφωση εκπαιδευτικών του ΟΑΕΔ*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.
- Σαραφίδου Α. (2014). *Φάκελος Αξιολόγησης του Μαθητή στο Νηπιαγωγείο*. Ανακτήθηκε από http://users.sch.gr/asarafidou/Documents/Programs/fakelos_axiol_mathiti.pdf.
- Σερετόπουλος, Κ., Λάμνισος, Δ., & Γιαννακού, Κ. (2020). Η επιδημιολογία των διαταραχών του φάσματος του αυτισμού. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*, 37, 2, 169-180.
- Συριοπούλου-Δελλή, Χ. & Πάσουλα, Ε. (2021). Προσεγγίζοντας τον αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας στη μέση και γηραιά ηλικία. *Επιστήμες Αγωγής*, 2, 161-176.
- Τσαγγαρή, Ν. (2011). Εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης. Ανακτήθηκε από http://rcel.enl.uoa.gr/periodical/articles/Article5_Dina_Tsagari_periodical.pdf.
- Φρύδα, Χ. (2008). *Το Portfolio ως εναλλακτική μορφή αξιολόγησης. Εφαρμογές στην περίπτωση της ελληνικής ως ξένης γλώσσας*. Διπλωματική εργασία. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο.
- Φωτιάδου, Τ. (2001). Το Portfolio ως μέσον ανάπτυξης δεξιοτήτων των μαθητών: Μια πρόταση. *Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων*, 5, 128-138.
- Χανιωτάκης, Ν. (1999). *Η περιγραφική Αξιολόγηση των μαθητών στη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*. Ρέθυμνο.
- Χιωτάκης, Σ. (1993). Κατάργηση εξετάσεων και βαθμών στο Δημοτικό σχολείο: Προσδοκίες και πραγματικότητα. Στο Στ. Χιωτάκης (Επιμ.), *Η αμφισβήτηση των εξετάσεων και των βαθμών στο σχολείο*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Wing, L. (1993). *Διαταραχές του φάσματος του αυτισμού (ένας οδηγός για διάγνωση)*. Αθήνα: National Autistic Society.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Abrami, C. P. & Barrett, H. (2005). Directions for research and development on electronic portfolios. *Canadian Journal of Learning and Technology*, 31, 3.
- Arter, J. & Spandel, V. (1992). NCME Instructional Module: Using portfolios of student work in instruction and assessment. *Educational Measurement: Issues and Practice*, 11, 1, 36-44.

- Barrett, H. C. (2007). Researching electronic portfolios and learner engagement: The REFLECT Initiative. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 50, 6, 436-449. doi:10.1598/JAAL.50.6.2.
- Baron-Cohen, S. (2001). Theory of mind and autism: a review. *Special Issue of the International Review of Mental Retardation*, 23, 169-184.
- Bloom, S., Hastings, T., & Madaus, G. (1971). *Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning*. New York: McGraw-Hill.
- Boucher, J. (2008). *The autistic spectrum: Characteristics, causes and practical issues*. London: Sage Publications.
- Burack, J. A., Charman, T., Yirmiya, N., & Zelazo, P. R. (2001). *The development of autism: Perspectives from theory and research*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Carothers, D. & Taylor, R. (2003). The use of portfolios for students with autism. *Focus on autism & other developmental disabilities*, 18, 2, 121-124.
- Chang, C., & Tseng, K. (2011). Using web-based portfolio assessment system to elevate project-based learning performances. *Interactive Learning Environments*, 19, 3, 201-230. doi:10.1080/1049482090280906.
- Chostelidou, D. & Manoli, E. (2020). E-Portfolio as an alternative assessment tool for students with learning differences: a case study. *International Journal for Innovation Education and Research*, 8, 5.
- Cirocki, A. (2013). The reading portfolio A tool for both learning and assessment in the secondary school EFL classroom. *International Journal of Innovation in English Language*, 2,2.
- Clancy, M., & Gardner, J. (2017). Using digital portfolios to develop non-traditional domains in special education settings. *International Journal of ePortfolio*, 7, 1, 93-100.
- Cooper, J. (2005). *Beyond the Book Strategies- Another Angle on Student Assessment*.
- Danielson, C. & Abrutyn, L. (1997). *An introduction to using portfolios in the classrooms*. Alexandria, VA: Association for Supervision & Curriculum Development.
- Ezell, D., & Klein, C. (2003). Impact of portfolio assessment on locus of control of students with and without disabilities. *Education and Training in Developmental Disabilities*, 38, 2, 220-228.
- Fulcher, G. (2013). *Practical Language Testing*. New York: Routledge.
- Griva, E. & Kofou, I. (2017). *Alternative Assessment in Language Learning: Challenges and Practices*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.
- Hanson, M. F. & Gilkerson, D. (1999). Portfolio assessment: More Than ABCs and 123s. *Early Childhood Education Journal*, 27, 2, 81-86.
- Hillyard, S. (2013). Informal assessment tools in kindergarten. *AJAL*, 45.

- Hodges, H., Fealko, C., & Soares, N. (2020). Autism spectrum disorder: definition, epidemiology, causes, and clinical evaluation. *Translational Pediatrics*, 9, 1, 55–65.
- Johnson-Gerard, M. (2010). *The Advantages of Portfolio Assessment Techniques*. Available in http://www.ehow.com/list_6900032_advantages-portfolio-assessment-techniques.Html.
- Keeves, J.P. (1997). Educational research, methodology, and measurement an international handbook. Australia: Pergamon Press.
- Lankes, A. D. (1998). Portfolios: A new wave in assessment. *The Journal*, 25, 9, 18–20.
- Laveault, D. & Allal, L. (2016). Implementing Assessment for Learning: Theoretical and practical issues. In: Laveault, D. & Allal L. (eds). *Assessment for Learning: Meeting the challenge of implementation*. Chapter 1, pp. 1-18. Series: The enabling power of assessment, 4. Springer.
- Lawler, J. & Joseph, A. (2019). Engaging College Students on Collaborative Projects with People with Cognitive Disabilities through e-portfolios. *Information Systems Education Journal (ISEDJ)*, 17, 4, 70-81.
- Loukisas, T.D., & Papoudi, D. (2016). Mothers' experiences of children in the autistic spectrum in Greece: Narratives of development, education and disability across their blogs. *International Journal of Disability, Development and Education*, 63, 64-78. DOI: <https://doi.org/10.1080/1034912X.2015.1111304>.
- Modabbernia, A., Velthorst, E., & Reichenberg, A. (2017). Environmental risk factors for autism: An evidence-based review of systematic reviews and meta-analyses. *Mol Autism*, 8, 13. DOI: 10.1186/S13229-017-0121-4.
- Nelson, L. S. & Nelson, A. E. (2001). Assessment Tool for Measuring Progress Throughout the Year. *Early Childhood Today*, 16, 1, 18-20.
- Nina, N., Hamdanah, H., & Muslimah, M. (2020). The portfolio as a media for assessing the learning outcomes of autistic children in inclusion schools. *International Journal of Social Sciences*, 3, 1, 100-105. <https://doi.org/10.31295/ijss.v3n1.177>.
- Paulson, F.L., Paulson, P.R. & Meyer, C.A. (1991) What makes a portfolio a portfolio? *Educational Leadership*, 60-63.
- Peters S., Hartley, C., Rogers, P., Smith, J., & Carr, M. (2009). Early childhood portfolios as a tool for enhancing learning during the transition to school. *International Journal of Transitions in Childhood*, 3, 4-15.
- Rutter, M. (2008). Genetic studies of autism: from the 1970s into the millennium. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 28, 3-14.
- Saiti, A. (2007). Main factors of job satisfaction among primary school educators: factor analysis of the Greek reality. *Management in Education*, 21, 2, 23-27.

- Simon, M. & Forgette-Giroux, R. (2000). Impact of a Content Selection Framework on Portfolio Assessment at the Classroom Level. *Assessment in Education*, 7, 1, 83– 100.
- Stockall, N., Dennis, L. R. & Rueter, J. A. (2014). Developing a progress monitoring portfolio for children in early childhood special education programs. *TEACHING Exceptional Children*, 46, 3, 32-40. DOI:10.1177/004005991404600304.
- Thompson, A., & Baumgartner, L. (2008). Exploring Portfolios in the Elementary Classroom with Students with Disabilities/Exceptionalities: Timely or Time-consuming? *Exceptionality Education Canada*, 18, 3, 148-165.
- Veroni, E. (2016). Examining services available to Greek parents of children with autism spectrum disorders (ASD). *COREJ: Cambridge Open-Review Educational Research e-Journal*, 3, 98-110. http://corerj.educ.cam.ac.uk/v32016/Veroni2016_V3_Examining_services_available_to_greek_parents_of_children_with_autism.pdf.
- Vlachou, A. (2006). Role of special/support teachers in Greek primary schools: a counterproductive effect of “inclusion” practices. *International Journal of Inclusive Education*, 10, 1, 39-58.
- Wambugu, D., & Munala, C. (2018). Teachers’ Views Towards Academic Assessment for Learners with Autism. *Msingi Journal*, 1, 2, 1-28. DOI: <https://doi.org/10.33886/mj.v1i2.53>.
- Wasburn-Moses, L., (2005). Roles and responsibilities of secondary special education teacher in an age of reform. *Remedial and Special Education*, 26, 3, 151-158.
- Wolf, K. & Siu-Runyan, Y. (1996). Portfolio Purposes and Possibilities. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 40, 1.
- Wortham, S. (2005). *Assessment in Early Childhood Education*. NJ: Pearson Education, Inc.
- Yeargin-Allsopp, M. Y., Rice, C., Karapurkar, T., Doernberg, N., Boyle, C., & Murphy, C. (2003). Prevalence of autism in a US metropolitan area. *Journal of the American Medical Association*, 289, 1, 49–55.